

den fører til, at den Fattige ikke let kan nøies med en partiel Understøttelse, saaledes at han selv bidrager Noget til sit Underhold, eller maaſke faar Bidrag af Slægtninge, hos hvem han opholder sig. Naar den Fattige kommer i en Fattiganstalt, maa denne sørge helt for ham, naturligvis imod at benytte hans Arbeidskraft, men denne Arbeidskraft er stundom ikke stor, og stundom er den af den Art, at han vel kan udrette Noget under individuel Frihed, men at hans Arbeidskraft ikke kan bruges i en Arbeidsanstalt; fordi der ikke er nogen Arbeidsform, som passer for den. Dertil kommer for det Andet, at en Arbeidsanstalt kræver Bestyrelsesomkostninger, og de blive naturligvis forholdsvis desto større og mere trykkende, jo mindre Anstalten er. Det er ganske rigtig bemærket af den ærede Ordfører, at det ikke er i smaa Kommuner, at Fattiganstalter blive overordentlig trykkende, fordi de skulle indrettes paa en vis Fod, have en vis Bestyrelse og dog skulle indrettes paa at have meget faa Beboere; undertiden vilde de maaſke slet ingen have, hvilket jo vilde være meget lykkelig. Dette, at Arbeidsanstalterne i de smaa Kommuner blive forholdsvis faa dyre, fører tilbage til den Betragtning, som jeg før har gjort gjældende, men som jeg ikke her skal komme tilbage til, at en stor Ulempe ved den hele Ordning af vort Fattigvæsen ligger deri, at vi ikke kunne komme bort fra de ganske smaa Kommuner, at vi ikke kunne gaa over til en Ordning for en Samling af flere Kommuner. Naar jeg siger, at vi kunne ikke gjøre det, saa mener jeg, at vore Forskninger endnu ikke kunne forlige sig med, hvad dertil vil udfordres, thi jeg tror ellers nok, at det vilde kunne ske. — Om jeg altsaa end i Principet giver Lovudkastet Ret, saa maa jeg for det Første dog lægge Vægt paa disse praktiske Ulemper, navnlig den store Kostbarhed, og da man ikke i Lovgivningen tør gennemføre et saadant Principrytteri, at man fastholder, at man uden Hensyn til, hvad det koster, maa følge det rigtige Princip, saa savner jeg, for med fuld Tryghed at kunne gaa over til Lovudkastets Princip, en Eftervisning af, at de Ulemper, der ere knyttede til den hidtil bestaaende Form, og som skulde fjernes ved Lovudkastets Fremgangsmaade, i Virkeligheden ere tilstede i den Grad, at man ikke tør opsette at gaa over til det rigtige Princip. Der maatte kræves en saadan strengere Eftervisning, end der hidtil er fremlagt, eller der maatte hos den Enkelte være en praktisk Kundskab om Forholdene, som jeg ikke har, en Kundskab, der gik ud paa, at der, saaledes som de Fattige nu forføres, paa mange Steder ikke ydes dem det Tilbørlige — jeg mener ikke dermed alene det Tilbørlige i Kvantum af Fødemidler eller Aleningsstykker, men at der ikke ydes dem det tilbørlige Tilsyn, at der ikke ydes dem Menlighed og overhovedet saadanne Vilkaar, at de ikke bringes til, under Paavirkning af Fattigforførgelsen mere og mere at synke moralsk sammen. Uagtet det er

udtalt fra Udvalgets Side, at det ikke tror, at saadanne store Ulemper ere tilstede, er der dog fremkommet Træl, som gjøre det betænkeligt at blive staaende ved, hvad vi nu have. Der er sagt af Udvalget, at det hidtil enkelte Steder er forekommet, at man sætter Fattiglemmer til Licitation; naar det sker, og der ikke er streng Kontrol ved Forførgelsen, saa er jeg meget bange for, at de Fattige ikke med Hensyn til Kvantitet, og endnu mindre med Hensyn til Kvalitet faae, hvad der maa siges at være til Nødtørst. Der er ligeledes hentydet til, at de Fattige paa mange Steder komme paa Dmgang, og naar de gaa paa Dmgang, saa er Behandlingen meget forskjellig; den kan undertiden være altsor mild, men ogsaa i saa høi Grad haard, saa man ikke let har nogen Forestilling derom, og det er desuden en Forførgelsesmaade, som direkte fører til Bagabøndering. Dernæst skulde Principet være gennemført — synes mig — noget fyldigere og fuldstændigere, end det er i Lovforlaget. — Jeg glemte at omtale før, at mod Principet at forføre i Fattiganstalter gjør sig ogsaa gjældende den Indvending, at det er en streng Forførgelse. Jeg har ogsaa udtalt under 1ste Behandling, at det er en streng Forførgelse, der løsrivrer mange Vaand, og som uden Hensyn til den enkelte Fattiges Bestaenhed og moralske Tilstand bringer ham under Forhold, der ere meget trykkende. Derfor savner jeg i Lovforlaget, ved Siden af den almindelige Regel, at Forførgelsen i det Hele taget skal ske i Fattiganstalten; en bestemt Begrænsning af denne Regel, og de nødvendige Undtagelser, der maa gjøres fra denne Regel. Der er Undtagelser, som have deres Grund i Køn, i Alder, i Samlivet med Andre og i den hidtil førte Vandel; man kan ikke strax behandle det Menneske, som har faaet om at reise sig, men som er sunket sammen under haardt Tilfældigheder, tilbels paa Grund af Eidsomstændigheder, paa samme Maade som den, der i 2 eller 3 Aar har været Fattiglem og ikke har Udſigt til at opføre sig med at være det. Jeg savner altsaa den Begrænsning, som kunde betage denne Forførgelsesmaade som Regel for altsor store Strænghed. — Dernæst savner jeg Bestemmelser, som sikkert kunde føre hen til en Gjennemførelse af Lovudkastet. Det er i dette givet Regler for, hvorledes Fattigunderstøttelserne skulle være, naar de kommer tilstede, men der er ikke givet Regler for, hvorledes de paa ethvert Sted skulle fremkomme; det synes at underforstås, at, da hidtil hver Kommune for sig har Forførgelsespligt, saa skal der ogsaa i hver Kommune — den være saa lille, den være vil — tilvejebringes saadanne Anstalter, og der er ingen Anvisning til, at det kan ske ved Forening af flere Kommuner. Jeg tror altsaa, at Lovudkastets almindelige Forſkrift staaer for lidt gennemført. Lovudkastet har tillige en bestemt Form for Kontrol, og det forekommer mig rigtig, at denne sidste Instans gaar tilbage til Staten, eller til